

הוויכוח עם הרופא

ביתנו בעיירה האוקראינית לבדינסק, פלך קיוב, היה בית יהודי מסורתי, חסידי וציוני. ראשית פעולתי בתנועה היתה בהסתדרות "צעירי-ציון". אחר-כך הצטרפתי ל"החלוץ". היה זה בשנות 1919—1920 — תקופת מהפכות, חילופי-שלטון, השתוללות של כנופיות, פרעות ושחיטות המוניות של יהודים בעיירות אוקראינה. בסביבתנו פעל אז בתנועה הח' גייבר, יליד מושבה יהודית ליד יליסבטגרד. הוא עבר מעיירה לעיירה, כינס אסיפות ואירגן קבוצות חלוצים לעלייה. בתקופה זו כשהמוות ארב בדרכים היה זה מעשה נועז מאד. החבר גייבר סיכן את חייו והעביר את קבוצות החלוצים שאורגנו על ידו לפולניה. עלה בידו להעביר את רובם הגדול וגם אותי. הוא וכמה חברים פעילים נשארו האחרונים ליציאה, ולבסוף, כשהם היו כבר ברכבת בדרכם אל הגבול, פרצה דליקה בקרון והם ניספו. אני מעלה כאן את זכרו ברטט ובהוקרה.

*

עליתי ארצה בשנת 1923. בית הורי היה בכפר ומשחר ילדותי הייתי רגילה לחיי כפר ולטיפול בצמח, כי תמיד גידלנו בגינתנו פרחים וירקות. "הכשרה" זאת בבית הורי הכפרי עזרה לי אחר כך במקצת בארץ, בעבודתי בחקלאות.

ליגור הגעתי בשנת 1924 לאחר שזמן מה השתייכתי ל"קבוצת טבק" — קבוצת חלוצות, שעבדו במסחה אצל איכרים בכרמי שקדים. עבדנו בעבודה קשה בטוריות, וגם על זה נאבקנו. כי האיכרים לא רצו לתת עבודה לצעירות.

מיד עם בואי ליגור התחלתי לעבוד במשתלת עצי סרק, משתלה ראשונה במשק, בהדרכת הח' סורקין. אינסטלציה של מיים טרם היתה אז. שאבנו מיים מהקישון במשאבת-יד לחביות ואחר כך השקינו את השתילים במשפכים — כ־60 במספר ליום. בעבודה מפרכת זו עבדנו שתי חברות.

לאחר מכן התחלתי לעבוד בגן-הירק הראשון. השטח היה בין פסי-הרכבת והקישון. אז כבר שאבו מיים מהקישון במנוע והמיים הופנו בצינורות לגן. אנחנו — שתי החברות שעבדנו בגן — חילקנו את המיים בתעלות. שטח גן-הירק היה תמיד בלתי-מנוקז וכאשר הצלחנו בעמל רב להכשיר חלקת אדמה, מוסדות-המשק היו מחליטים לקחת את החלקה למען גידול אחר, יותר כדאי ויותר משתלם. כי גן הירק — מאזנו הראה תמיד הפסד. מובן, שחסרה גם הדרכה מקצועית — איך צריך לגדל ירקות. במשך הזמן הקצו לגן חלקת אדמה יותר מדרונית, יותר מנוקזת — בשטח הלולים והרפתות, שקראו לו אז "בירוביז'ן" בגלל המרחק וההזנחה. בגן החדש — כ־9 דונם — סידרו כבר ממטרות. היה זה בשנת 1930. קיבלנו גם הדרכה מיקצועית מאורי רוזנבלט ז"ל מגבעת ברנר. היתה זאת שנת הצלחה בגן-הירק, שנתן אז ירקות בשפע. אפשר לתאר מה גדולה היתה שמחתי — הייתי אז מרכזת הגן.

לאחר 9—10 שנים של עבודה בגן הירק נאלצתי לצערי לעזוב מטעמי בריאות את עבודתי בחקלאות. עבדתי בטיפול חולים ועזרתי לרופא הראשון ד"ר פינקנזון, שהיה מבקר ביגור. סבלנו אז, כידוע, מהקדחת. היו כאלה בין המוסדות שהציעו לחסל את הנקודה בגלל הקדחת. הרופא תמך בהצעה זאת. כאשר נודע לי הדבר התווכחתי איתו ואמרתי לו: מחובתכם להילחם בקדחת, לחפש דרך איך להדביר את המחלה, ממנה סובלים בכל נקודות ההתיישבות, אבל חיסול נקודות התיישבות ועזיבתן בגלל מחלת הקדחת אינה הדרך הנכונה והמועילה. נדמה לי ששכנעתי אותו.

בשנים לאחר מכן עבדתי בטיפול בילדים הראשונים של יגור — מתינוקות ועד גיל בית הספר. עם בוא עליית הנוער עבדתי כמטפלת בבית ספר טיץ. כל השנים הייתי פעילה גם בוועדות שונות.